

Leidraad Wet verbeterde premieregeling

Publicatiedatum: 22 december 2016

Autoriteit Financiële Markten

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten.

Als onafhankelijke gedragstoezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Pensioenuitvoerders en –waar relevant- sociale partners houden in de premieovereenkomst rekening met de belangen van de (gewezen) deelnemer	5
2.1	Premieovereenkomsten zijn kostenefficiënt	5
2.2	Premieovereenkomsten zijn nuttig	5
2.3	Premieovereenkomsten zijn veilig	6
2.4	Premieovereenkomsten zijn begrijpelijk	6
2.5	Premieovereenkomsten sluiten blijvend aan bij de doelgroep	7
3.	Pensioenuitvoerders begeleiden de deelnemer door het faciliteren van een goede keuzearchitectuur en het verstrekken van effectieve en activerende informatie	8
3.1	De pensioenuitvoerder faciliteert een goede keuzearchitectuur en zet de deelnemer aan tot het maken van keuzes	8
3.2	Informatieverstrekking bevat een duidelijk gedragsdoel en biedt handelingsperspectief	9
3.3	Informatie geeft inzicht in de keuzemogelijkheden van de regeling en de gevolgen voor het pensioen	9
3.4	Sommige informatie is gestandaardiseerd zodat vergelijking mogelijk is	10
4.	Pensioenuitvoerders informeren en begeleiden de deelnemer ook bij de voorlopige keuze	12
5.	Pensioenuitvoerders adviseren of beslissen, indien er sprake is van meerdere beleggingsprofielen, over een passend beleggingsprofiel voor de deelnemer	13
5.1	Als sprake is van beleggingsvrijheid of meerdere beleggingsprofielen, stelt de pensioenuitvoerder het risicoprofiel van een deelnemer vast op basis van de mate waarin een deelnemer risico kan en wil nemen	13
5.2	De pensioenuitvoerder past het beleggingsprofiel van de door de deelnemer gekozen verhouding tussen vaste en variabele uitkeringen aan op het risicoprofiel	14

1. Inleiding

Per 1 september 2016 is de ‘Wet verbeterde premieregeling’ (Wvp) in werking getreden. Die wet introduceert voor de deelnemer aan een premie- of kapitaalovereenkomst (hierna: premieovereenkomst) de mogelijkheid om te kiezen tussen een vastgestelde of een variabele pensioenuitkering.¹ De mogelijkheid om variabele uitkeringen bij premieovereenkomsten aan te bieden ziet de AFM als een positieve toevoeging aan het Nederlandse pensioenstelsel.

Naar aanleiding van deze nieuwe wet is de AFM in gesprek getreden met een aantal marktpartijen dat naar verwachting op korte termijn een variabel uitkeringsproduct aan zal bieden. Deze gesprekken hadden als doel om inzicht te krijgen in de producten die zij ontwikkelen, maar ook in de vragen die de wetgeving bij uitvoerders oproept, om zo het toezicht goed te kunnen inrichten. In de gesprekken zijn ook vragen, knelpunten en risico's besproken. Dit document geeft een antwoord op een aantal van deze vragen en gaat in op enkele risico's die de AFM ziet.

Met dit document richt de AFM zich tot pensioenverzekeraars, premiepensioeninstellingen, pensioenfondsen² en beslissers over de premieovereenkomst in de tweede pijler³, d.w.z. sociale partners. Voor deze partijen ziet de AFM een rol om voorzienbare teleurstellingen te voorkomen bij de deelnemer.

Dit document behandelt vier hoofdonderwerpen, te weten:

- pensioenuitvoerders en –waar relevant- sociale partners houden in de premieovereenkomst rekening met de belangen van de (gewezen) deelnemer;
- pensioenuitvoerders begeleiden de deelnemer door het faciliteren van een goede keuzearchitectuur en het verstrekken van effectieve en activerende informatie;
- pensioenuitvoerders informeren en begeleiden de deelnemer ook bij zijn voorlopige keuze tussen een vastgestelde of variabele uitkering; en
- pensioenuitvoerders adviseren of beslissen, indien sprake is van meerdere beleggingsprofielen, over een passend beleggingsprofiel voor de deelnemer.

---

¹ De Wvp ziet zowel op de Pensioenwet als ook op de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Waar we in dit document refereren aan de Pensioenwet bedoelen we ook de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

² Hierbij gaat het zowel om de ondernemingspensioenfondsen, beroepspensioenfondsen, bedrijfstakpensioenfondsen als Algemeen Pensioenfondsen.

³ Als bedoeld in de Pensioenwet

2. Pensioenuitvoerders en –waar relevant- sociale partners houden in de premieovereenkomst rekening met de belangen van de (gewezen) deelnemer

De Wet verbeterde premieregeling zorgt voor nieuwe eisen aan premieovereenkomsten, waardoor bestaande producten moeten worden aangepast en nieuwe producten moeten voldoen aan de eisen die volgen uit de Wvp. Bij het aanpassen van bestaande dan wel ontwerpen van nieuwe premieregelingen, doet de AFM een oproep⁴ aan verzekeraars, premiepensioeninstellingen, sociale partners en pensioenfondsbestuurders waarborgen in acht te nemen bij het productontwikkelingsproces. De productontwikkelingsprocessen dienen ertoe te leiden dat pensioenproducten zo worden ontwikkeld dat op evenwichtige wijze rekening wordt gehouden met de belangen van de deelnemer. De AFM toetst dit proces aan de hand van waarborgen die hieronder worden toegelicht.

2.1 Premieovereenkomsten zijn kostenefficiënt

De AFM vindt het met het oog op het belang van de deelnemer wenselijk dat de premieovereenkomst in verhouding tot de premie die werknemer en/of werkgever hiervoor betalen, waarde toevoegt voor de doelgroep. Dit betekent dat pensioenuitvoerders en -waar relevant- sociale partners zowel bij het ontwerp als bij de aanpassing van de premieovereenkomst kostenefficiënte keuzes dienen te maken. Hiervoor maken pensioenuitvoerders en -waar relevant- sociale partners steeds de afweging tussen wat een extra keuze toevoegt voor de deelnemer en wat het kost voor de deelnemer. Dit betekent ook dat complexiteit van de pensioenregeling niet in het belang is van de deelnemer, voor zover dit de premieovereenkomst kosteninefficiënter maakt en niet aantoonbaar voorziet in een behoefte. Tot slot zijn de kosten transparant weergegeven in informatie waar de deelnemer toegang toe heeft.⁵

2.2 Premieovereenkomsten zijn nuttig

Een nuttige premieovereenkomst sluit aan bij de situatie en behoefte van de deelnemer. Dit betekent dat de premieovereenkomst bijdraagt aan opbouw en uitkering van pensioen waar de doelgroep behoefte aan heeft. De AFM vindt het wenselijk dat pensioenuitvoerders en -waar relevant- sociale partners de behoefte van de doelgroep onderzoeken en dat zij bij het maken van een keuze over bepaalde productonderdelen, zoals een uitkering met een vaste daling en het al

---

⁴ Indien en voor zover de genoemde partijen hiertoe niet al wettelijk verplicht zijn op grond van artikel 32 Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen en 4:14 Wet op het financieel toezicht. Voor achtergrondinformatie verwijzen wij naar <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/onderwerpen/productontwikkeling>

⁵ Wij trekken hier een parallel met de guidance inzake kosten van de [Pensioenfederatie](#).

dan niet verzekeren van het macro langlevensrisico voor de deelnemer, die behoefte leidend laten zijn.

De AFM vindt het onwenselijk als pensioenuitvoerders en -waar relevant- sociale partners, bij het ontwerpen of aanpassen van hun premieovereenkomst in het kader van de Wet verbeterde premieregeling, kiezen voor specifieke productkenmerken louter met het doel om een zo hoog mogelijke initiële uitkering te kunnen aanbieden, om zo een positieve weergave te krijgen in vergelijkingstools. Zo wordt wat de AFM betreft op een verkeerde manier gebruik van wat we weten over het gedrag van deelnemers, namelijk dat zij ontvankelijk zijn voor een te positieve weergave bij het vergelijken van producten en bij het maken van keuzes meer waarde hechten aan de beloning op de korte termijn dan aan de beloning op de lange termijn. Het risico bestaat dat deelnemers zich niet realiseren dat hun pensioenuitkering vanaf een bepaald moment lager wordt en wat dat voor hun financiële situatie betekent. De AFM roept pensioenuitvoerders en -waar relevant- sociale partners op de lange termijn de behoefte en situatie van de doelgroep te onderzoeken en die als uitgangspunt te nemen bij het ontwerp van de premieovereenkomst.

2.3 Premieovereenkomsten zijn veilig

De premieovereenkomst is veilig als de uitkomsten hiervan voor diverse (economische) scenario's uitlegbaar en acceptabel zijn voor de doelgroep. Bij veranderende marktomstandigheden kan men, in het geval van een vaste uitkering, bijvoorbeeld denken aan een lager inkoop tarief dan bij aanvang verwacht werd. Dit heeft impact op het moment dat de deelnemer het vermogen moet laten omzetten in een vastgestelde uitkering.

2.4 Premieovereenkomsten zijn begrijpelijk

De AFM constateert dat door de invoering van variabele uitkeringen ten opzichte van de bestaande situatie bij vastgestelde uitkeringen, de complexiteit van de pensioenregeling toeneemt. Een premieovereenkomst is begrijpelijk indien de deelnemer desgewenst de kwaliteit en passendheid van die regeling goed kan beoordelen. Complexiteit staat op gespannen voet met begrijpelijke informatie aan deelnemers. De AFM vindt een premieovereenkomst niet begrijpelijk indien deze belangrijke kenmerken en werking daarvan heeft die, indien de doelgroep daarmee bekend zou zijn geweest aan het begin van deelname, niet zou hebben gewild. De AFM roept pensioenuitvoerders en -waar relevant- sociale partners op om de complexiteit van premieovereenkomsten zo beperkt mogelijk te houden.

2.5 Premieovereenkomsten sluiten blijvend aan bij de doelgroep

Verzekeraars, premiepensioeninstellingen en pensioenfondsen stellen adequate procedures op en treffen maatregelen, die waarborgen dat zij alleen premieovereenkomsten uitvoeren die passen bij de doelgroep. Hierbij zorgen de pensioenuitvoerders ook voor een goede aansluiting op relevante andere processen van productontwikkeling. Pensioenuitvoerders en -waar relevant- sociale partners nemen de vraag of de premieovereenkomst wel past bij de doelgroep, mee bij het ontwerp van de premieovereenkomst.

De pensioenuitvoerder toetst daarnaast periodiek of die procedures en maatregelen nog steeds effectief zijn⁶. Indien een premieovereenkomst leidt tot een pensioenuitkering met een aanzienlijke kans op een lagere uitkering dan de deelnemer bij aanvang mocht verwachten, is het in het belang van de deelnemer dat de uitvoerder voorstelt de premieovereenkomst aan te passen en/of, indien mogelijk, niet langer aan te bieden aan nieuwe deelnemers.

---

⁶ Artikel 32, vierde lid, van het Bgfo.

3. Pensioenuitvoerders begeleiden de deelnemer door het faciliteren van een goede keuzearchitectuur en het verstrekken van effectieve en activerende informatie

Uit gedragswetenschappelijk onderzoek weten we dat consumenten grote moeite hebben met het begrijpen van risico's en dus ook met het maken van keuzes waarbij zij een afweging moeten maken tussen risico's en opbrengsten. Bovendien stellen consumenten het maken van keuzes vaak uit, kunnen zij de informatie daarover moeilijk verwerken en zijn ze gevoelig voor prikkels.

Het is daarom van belang om de deelnemer te begeleiden bij het maken van een keuze door het faciliteren van een goede keuzearchitectuur, door het zo effectief mogelijk verstrekken van informatie en door deelnemers te activeren. De AFM ziet in de algemene zorgplichten⁷ zoals deze is geformuleerd in artikel 52 en 52a Pensioenwet (Pw) belangrijke normen die hier relevant zijn. Middels deze normen is gewaarborgd dat pensioenfondsen, verzekeraars en premiepensioeninstellingen bij de *uitvoering* van een premieovereenkomst in het belang van de deelnemer handelen.

3.1 De pensioenuitvoerder faciliteert een goede keuzearchitectuur en zet de deelnemer aan tot het maken van keuzes

Doordat deelnemers veelal uitstelgedrag vertonen verwacht de AFM dat veel deelnemers niet tijdig de complexe keuze maken voor een vastgestelde of variabele uitkering en daardoor automatisch terechtkomen in de standaardkeuze. De AFM vindt het belangrijk dat pensioenuitvoerders aandacht besteden aan de wijze waarop zij een deelnemer (kunnen) activeren om een keuze te maken. Dit ter beheersing van het risico dat de deelnemer, bij gebrek aan een tijdige keuze, terechtkomt in een standaardkeuze die mogelijk minder goed past bij zijn risicoprofiel. De pensioenuitvoerder voorziet de deelnemer eveneens van evenwichtige informatie. In het geval dat een pensioenuitvoerder geen variabele of vastgestelde uitkering aanbiedt vindt de AFM het van belang dat de deelnemer actief wordt gewezen op de mogelijkheid van waardeoverdracht, waarbij hij in generieke zin informeert over de belangrijkste relevante voor- en nadelen van beide uitkeringen.⁸

---

⁷ Zoals omschreven in art. 52 vijfde lid en art. 52a, tweede lid van de Pensioenwet.

⁸ Zie de artikelen 63b, derde lid en 48, eerste t/m derde lid van de Pensioenwet.

3.2 Informatieverstrekking bevat een duidelijk gedragsdoel en biedt handelingsperspectief

Om informatie zo effectief (en daarmee keuze-ondersteunend en activerend) mogelijk te laten zijn, bepaalt de pensioenuitvoerder een gedragsdoel bij het opstellen van de informatie.⁹ Met het formuleren van een gedragsdoel stelt een pensioenuitvoerder zichzelf de vraag welk gedrag ze van de doelgroep wil zien na het lezen van de informatie.

Dat betekent dat uitsluitend bewustwording van de deelnemer niet voldoende is. Deelnemers moeten vervolgens ook in actie komen (of bewust juist niet in actie komen). Aan het gedragsdoel dient de pensioenuitvoerder daarom een handelingsperspectief te koppelen. Hiermee bedoelt de AFM dat de deelnemer een relevante, realistische, concrete en op korte termijn uitvoerbare suggestie ontvangt van wat hij kan doen om zich verder te oriënteren of om een keuze te kunnen maken.

3.3 Informatie geeft inzicht in de keuzemogelijkheden van de regeling en de gevolgen voor het pensioen

Deelnemers hebben grote moeite met het begrijpen van risico's en met het maken van keuzes waarbij zij een afweging moeten maken tussen risico's en opbrengsten. De keuze tussen een vastgestelde en een variabele uitkering is een ingrijpende keuze. Er geldt in deze geen adviesplicht. Wel vindt de AFM het van belang dat de pensioenuitvoerders of –waar relevant- sociale partners bij de keuze voor een vaste of variabele pensioenuitkering, extra aandacht besteden aan de begeleiding van de deelnemer bij die keuze.¹⁰

Het uitsluitend verstrekken van gestandaardiseerde informatie zal de deelnemer naar verwachting onvoldoende helpen bij het maken van die keuze. De informatie is daarom zo veel mogelijk gebaseerd op de kenmerken en behoeften van de deelnemer.¹¹ Hiervoor dient de pensioenuitvoerder informatie in te winnen over de doelgroep. Met het oog op maximale effectiviteit is het wenselijk om het inwinnen van informatie plaats te laten vinden per deelnemer en is die inwinning met name gericht op de financiële positie, doelstellingen en risicobereidheid van de deelnemer. De AFM begrijpt dat hier grenzen aan zitten met betrekking tot kostenefficiëntie.

Het is van belang dat het voor deelnemers duidelijk is voor welke doelgroep het type uitkering bestemd is zodat de deelnemer direct kan beoordelen of hij tot deze doelgroep behoort. Hierbij

---

⁹ 'Gedragsdoel' vloeit voort uit artikel 48, tweede en derde lid, van de Pensioenwet.

¹⁰ Waarmee de pensioenuitvoerders handelen in het belang van de deelnemer, als bedoeld in de artikelen 52, vijfde en 52a, tweede lid van de Pensioenwet.

¹¹ Zie artikel 48, tweede lid van de Pensioenwet.

geldt dat naarmate de doelgroepafbakening tijdens de productontwikkelingsfase nauwkeuriger wordt gedaan, des te beter deelnemers zich kunnen herkennen als behorend tot de doelgroep.

De AFM raadt pensioenuitvoerders aan -waar relevant- referentiepunten weer te geven die de informatie betekenisvol maken voor de persoonlijke situatie van de deelnemer. Bij het verstrekken van informatie over de hoogte van de uitkering kan de pensioenuitvoerder als referentiepunt denken aan bijvoorbeeld de vastgestelde uitkering en/of de hoogte van uitgaven na pensionering. De pensioenuitvoerder maakt gebruik van visuele en tekstuele weergaven, die aansluiten op de verschillende voorkeuren van deelnemers voor het verwerken van informatie. Waar doelmatig verstrekt de pensioenuitvoerder informatie digitaal en bevordert zo het geven van inzicht.

Daarnaast gelden uiteraard de algemene uitgangspunten voor effectieve pensioeninformatie, zoals het evenwichtig informeren over keuzemogelijkheden. Dit betekent dat pensioenuitvoerders naast voordelen of positieve effecten ook nadelen of negatieve effecten benoemen. Pensioenuitvoerders maken ook de (financiële) gevolgen en risico's van keuzes op een begrijpelijke en concrete manier inzichtelijk, stimuleren de deelnemer om actie te ondernemen en maken duidelijk aan de deelnemer hoe hij desgewenst eventuele risico's kan ondervangen¹². De AFM vindt het hierbij wenselijk dat de uitvoerder ook zelf nagaat of de informatieverstrekking effectief is door zijn eigen informatie te testen bij deelnemers.

3.4 Sommige informatie is gestandaardiseerd zodat vergelijking mogelijk is

In algemene zin is informatie pas effectief indien deze persoonlijk relevant is, dus op de persoonlijke kenmerken en behoefte van de lezer afgestemd. Echter, sommige informatie heeft als doel om vergelijking mogelijk te maken. Bij deze informatie kan standaardisatie effectief zijn. Standaardisatie maakt het vergelijken van uitkeringsproducten tussen verschillende uitvoerders eenvoudiger. Zo heeft de deelnemer bij pensionering in bepaalde gevallen de mogelijkheid om een uitkering bij een andere uitvoerder aan te kopen. Het is daarom van belang dat de pensioenuitvoerder in die gevallen de deelnemer wijst op zijn 'shoprecht'.¹³ Voor de goede orde wijst de AFM erop dat de informatie die een pensioenuitvoerder verstrekt over het 'shoprecht' evenwichtig moet zijn. Dit betekent dat van die informatie geen sturende werking mag uitgaan.

De komende tijd ontwerpt een werkgroep van de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars samen een standaardinformatiemodel. Pensioenuitvoerders moeten dit nieuwe informatiemodel vanaf 1 januari 2018 verstrekken aan de deelnemer, op het moment dat de deelnemer een keuze tussen een vastgestelde en variabele uitkering kan maken. In de periode

---

¹² <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/doelgroepen/pensioenuitvoerders/wetsvoorstel-pensioencommunicatie>.

¹³ Artikel 63b, derde lid, van de Pensioenwet.

vóór 1 januari 2018 roepen wij pensioenuitvoerders op hun informatie, indien en zodra mogelijk, zoveel mogelijk aan te passen aan de inzichten opgedaan in deze werkgroep.

4. Pensioenuitvoerders informeren en begeleiden de deelnemer ook bij de voorlopige keuze

Het begeleiden van de deelnemer bij het maken van de keuze tussen een vastgestelde en een variabele uitkering, door het faciliteren van een goede keuzearchitectuur en het verstrekken van effectieve en activerende informatie, geldt wat de AFM betreft zowel op het moment van het maken van de voorlopige keuze, als op het moment van het maken van de definitieve keuze. De voorlopige keuze is naar het oordeel van de AFM minstens even belangrijk als de definitieve keuze. De voorlopige keuze is immers van invloed op het moment en de mate van afbouw van het beleggingsrisico en op de beheersing van het renterisico.¹⁴

---

¹⁴ Wij trekken hier een parallel met artikel 14d, vijfde lid van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

5. Pensioenuitvoerders adviseren of beslissen, indien er sprake is van meerdere beleggingsprofielen, over een passend beleggingsprofiel voor de deelnemer

De deelnemer heeft al langer de keuze om in de opbouwfase zelf de verantwoordelijkheid voor de beleggingen over te nemen van de pensioenuitvoerder, indien en voor zover de pensioenregeling daarin voorziet.¹⁵ Die keuze gaat gepaard met een adviesplicht van de pensioenuitvoerder. Deze adviesplicht beschermt de deelnemer tegen niet goed overwogen besluiten over zijn pensioenbeleggingen. Met de Wvp komt daar nog een ingrijpende keuze bij, nl. de keuze tussen een vastgestelde of een variabele uitkering in de uitkeringsfase. Op het moment dat een deelnemer de keuze maakt voor een variabele uitkering en de pensioenuitvoerder meerdere beleggingsprofielen in de uitkeringsfase aanbiedt, beslist de pensioenuitvoerder over een passend beleggingsprofiel voor de deelnemer.

5.1 Als sprake is van beleggingsvrijheid of meerdere beleggingsprofielen, stelt de pensioenuitvoerder het risicoprofiel van een deelnemer vast op basis van de mate waarin een deelnemer risico kan en wil nemen

Voor het vaststellen van het risicoprofiel dient de pensioenuitvoerder, voor zover redelijkerwijs relevant, informatie in te winnen over de financiële positie, doelstellingen, risicobereidheid, en de kennis en ervaring van de deelnemer.¹⁶

Het doel van de opbouw en uitkering is evident, namelijk het genereren van inkomsten na pensionering. Wel is het van belang voor ogen te hebben wat deelnemers verwachten te ontvangen van de uitkering. Het is van belang dat deelnemers, gegeven de grenzen van de pensioenregeling, aangeven wat hun doelstellingen zijn en wat zij denken nodig te hebben voor een bepaalde gewenste levensstijl na pensionering. Het is mogelijk dat deelnemers pensioen hebben opgebouwd bij verschillende pensioenuitvoerders. In dat geval kan het zo zijn dat de deelnemer de keuze tussen een vastgestelde en een variabele uitkering meerdere keren maakt. Het is echter van belang dat de pensioenuitvoerder de implicatie van de keuzes wel in samenhang beziet.

De financiële positie vertaalt zich in de vraag welke mate van onzekerheid voor de deelnemer aanvaardbaar is.¹⁷ Anders gezegd, bij welke slechtweersscenario's komt de deelnemer in de

---

¹⁵ Zie artikel 52, derde lid e.v., van de Pensioenwet.

¹⁶ Zoals omschreven in artikel 52 zesde lid en art. 52a, vijfde lid van de Pensioenwet.

¹⁷ Zie de artikelen 14c, tweede lid en 14e eerste lid onder a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb.

financiële problemen? Het antwoord op deze vraag vormt het maximale risico dat een deelnemer kan nemen.

Om dit te kunnen bepalen zijn veel verschillende gegevens nodig. Indien er geen data beschikbaar zijn gesteld door of via de deelnemer dan kan de pensioenuitvoerder gebruik maken van referenties die aansluiten bij de doelgroep. De AFM vindt dat de pensioenuitvoerder voor het inwinnen van de financiële positie niet alleen aandacht moet hebben voor het tweede pijler pensioen dat de deelnemer heeft opgebouwd en nog zal opbouwen bij de betreffende uitvoerder. Ook moet de pensioenuitvoerder informatie inwinnen over de AOW, eventueel elders opgebouwd tweede pijlerpensioen en derde pijlerpensioen. Omwille van de volledigheid is het wenselijk dat ook inkomsten uit eventuele vrije besparingen worden meegenomen. Ook uitgaven zijn belangrijk om inzicht te hebben in de financiële draagkracht van de deelnemer. De AFM vindt het dan ook wenselijk dat de pensioenuitvoerder uitgaven zoals gegevens over woonlasten na pensionering, aflossing van schulden en een eventuele alimentatieplicht voor zover relevant na pensionering, inventariseert.

Om het inwinnen van informatie op een efficiënte wijze mogelijk te maken is het ontsluiten van al bestaande individuele financiële data wenselijk. De AFM verwacht dat daar de komende jaren stappen in worden gezet waardoor het opstellen van het risicoprofiel van een deelnemer vergemakkelijkt wordt.

De risicobereidheid geeft vervolgens weer hoeveel risico een deelnemer, boven de ondergrens die is vastgesteld door de financiële positie, *wil* nemen. Met risicobereidheid bedoelen we in hoeverre deelnemers het hebben van een fluctuerende uitkering aanvaardbaar achten. Ervaring is hierbij eveneens van belang (heeft de deelnemer bijvoorbeeld een variabele hypotheekrente gehad?). Indien sprake is van beleggingsvrijheid in de opbouwfase waarbij de deelnemer zelf de beleggingen overneemt, zal de uitvraag over de kennis en ervaring van de deelnemer naar verwachting relevanter zijn en dus een grotere rol innemen dan indien sprake is van een keuze tussen beleggingsprofielen.

De financiële positie en risicobereidheid samen helpen de pensioenuitvoerder om een lange termijn doelstelling centraal te stellen, namelijk de mate van stabiliteit van het aanvullend pensioen dat past bij het belang van de deelnemer.

5.2 De pensioenuitvoerder past het beleggingsprofiel van de door de deelnemer gekozen verhouding tussen vaste en variabele uitkeringen aan op het risicoprofiel

Indien de deelnemer kiest voor een variabele uitkering en de pensioenuitvoerder meerdere beleggingsprofielen aanbiedt, is het van belang dat de deelnemer een beleggingsprofiel krijgt dat past bij zijn risicoprofiel.

Ook indien de deelnemer een keuze kan maken voor de wijze waarop hij zijn pensioenvermogen wil verdelen tussen een vastgestelde en een variabele uitkering bij eenzelfde pensioenuitvoerder vindt de AFM dat sprake is van verschillende beleggingsprofielen.¹⁸ Doordat de deelnemer zelf bepaalt in welke verhouding hij zijn pensioenvermogen verdeelt tussen een vastgestelde en variabele uitkering (bijvoorbeeld 80% vast en 20% variabel), heeft hij invloed op de mix van de beleggingen en dus op het risico dat hij met het geheel van zijn beleggingen loopt.

Deze wetsinterpretatie brengt met zich dat de pensioenuitvoerder ook het beleggingsprofiel van de gekozen verhouding tussen de vastgestelde en variabele uitkering toepast dat past bij het risicoprofiel van de deelnemer. De pensioenuitvoerder informeert de deelnemer vervolgens over het vastgestelde risicoprofiel en het daarbij behorende beleggingsprofiel van de vaste en variabele uitkering gezamenlijk.

---

¹⁸ Als bedoeld in artikel 52a, derde lid, van de Pensioenwet.

Autoriteit Financiële Markten
T 020 797 2000 | F 020 797 3800
Postbus 11723 | 1001 GS Amsterdam
www.afm.nl

De tekst is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontlennen. Door besluiten op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet langer actueel is wanneer u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – zoals bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door acties ondernomen naar aanleiding van deze tekst.